

Alfons Gdyra (1909-1977), ginekolog i położnik, pierwszy dyrektor Szpitala Powiatowego w Ostrowie Wielkopolskim

Alfons Gdyra (1909-1977), a gynecologist and obstetrician, the first
manager of the hospital in the town of Ostrów Wielkopolski

Antoni Sukiennicki

Ostrów Wlkp.

Streszczenie: Artykuł przedstawia historię życia Alfonsa Gdyry (1909-1977), absolwenta Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego. Był ginekologiem i położnikiem, który praktykował głównie w Ostrowie Wielkopolskim. Podczas drugiej wojny światowej został aresztowany i uwięziony za przynależność do ruchu oporu. Jego wspomnienia zostały opublikowane w niniejszym numerze „Acta Medicorum Polonorum”.

Abstract: The article is a life history of Alfons Gdyra (1909-1977), a graduate of the Faculty of Medicine of the University in Poznań. He was a gynecologist and obstetrician who practiced medicine mainly in the town of Ostrów Wielkopolski. During the Second World War as a member of the Polish resistance movement he was arrested and imprisoned. His memoir is published in this volume.

Słowa kluczowe: historia medycyny, wojna światowa, Ostrów Wielkopolski, Alfons Gdyra

Key words: history of medicine, world war, Ostrów Wielkopolski, Alfons Gdyra

Urodził się 26 grudnia 1909 r. w Ostrowie Wielkopolskim jako syn Piotra – kupca – i Ludwiki z domu Szmaj. Świadcstwo dojrzałości uzyskał w 1929 r. w Gimnazjum i Liceum Męskim w Ostrowie Wlkp. W tym samym roku podjął studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego. Po uzyskaniu dyplomu lekarza w 1937 r., odbył staż w szpitalu w rodzinnym mieście i na oddziale ginekologiczno-położniczym w Kaliszu.

W marcu 1939 r. rozpoczął pracę na oddziale położniczo-ginekologicznym w Cieszynie. Po wybuchu wojny przeniósł się do Krakowa, gdzie przez krótki czas pracował w szpitalu św. Łazarza w klinice prof. Maksymiliana Rutkowskiego. Pod koniec listopada 1939 r. powrócił do Ostrowa, ale próba podjęcia pracy

w szpitalu spełzała na niczym. Otworzył więc prywatną praktykę, później zatrudniła go Niemiecka Kasa Chorych jako lekarza ogólnie praktykującego. Ordynował w Ostrowie w domu przy ul. Gimnazjalnej 20. Od początku okupacji związał się z organizacją niepodległościową „Ojczyzna”, a następnie z Armią Krajową, będąc do końca okupacji jej mężem zaufania. Współpracował blisko ze Stefanem Rowińskim. Od 1942 r. brał udział w posiedzeniach Komitetu Obywatelskiego, który był załącznikiem przyszłej administracji polskiej po wyzwoleniu na terenie Ostrowa. Z ramienia tego Komitetu desygnowany był na dyrektora szpitala. Prowadził akcje zwalniania Polaków od prac przymusowych w Niemczech. Gromadził materiały dotyczące działalności konfidentów niemieckich. Wskutek denuncjacji został w grudniu 1942 r. aresztowany i przez obóz pracy przy ul. Kościuszki przewieziony do więzienia w Łodzi i tam poddany brutalnemu śledztwu.

Funkcję dyrektora Szpitala Miejskiego w Ostrowie Wlkp. objął już 24 stycznia 1945 r. Dzięki jego nadzwyczajnej energii udało się uruchomić szpital na tyle, że mógł udzielać pomocy już w pierwszych dniach po wyzwoleniu. Jego dalszą działalność przerwało powołanie do wojska już w kwietniu 1945 r. Pracował jako lekarz wojskowy w Wojskach Ochrony Pogranicza w Szklarskiej Porębie, później powołano go na stanowisko komendanta Szpitala Wojskowego w Lubaniu Śląskim.

Zwolniony ze służby wojskowej od 1 stycznia 1954 r. podjął pracę w Szpitalu Miejskim w Ostrowie na stanowisku zastępcy ordynatora oddziału położniczo-ginekologicznego. Oprócz tego pracował jako lekarz rejonowy w Ubezpieczalni Społecznej i w przychodni dla pracowników Polskich Kolei Państwowych. Specjalizację pierwszego stopnia z ginekologii i położnictwa uzyskał w 1954 r., drugiego stopnia w 1956 r. Od 1 września 1958 r. objął ordynaturę oddziału położniczo-ginekologicznego we Wrześni i pełnił ją do przejścia na emeryturę w 1977 r.

W 1947 r. zawarł związek małżeński z Marią z d. Tadeusz. Był ojcem syna Przemysława. Pozostawił po sobie pamiętnik z okresu pracy w latach wojny i bezpośrednio po niej (opublikowany w tym numerze „Acta Medicorum Polonorum”). Zmarł 17 września 1977 r. i zgodnie ze swoją wolą pochowany został w grobowcu rodzinnym przy ul. Limanowskiego w Ostrowie Wielkopolskim.

Piśmiennictwo:

Gdyra, „Medicus”. Moje okupacyjne losy 1939-1945

P. Ożegowski, Wspomnienia z pracy w Szpitalu Ostrowskim w 1939 i 1945 r., Czarnków, maszynopis z 2000 r.

A. Sukiennicki, Historia szpitalnictwa w Ostrowie Wielkopolskim 1602-2002-2009, Ostrów Wielkopolski 2009, s. 292.